Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Кафедра менеджменту

06-08-81

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних завдань та самостійної роботи
з навчальної дисципліни
«Аналіз господарської діяльності підприємства»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня за освітньо-професійною програмою «Менеджмент»
спеціальності 073 «Менеджмент»
денної та заочної форм навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою з якості
ННІЕМ
Протокол № 3
від 06 лютого 2020 року

Рівне – 2020

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Методичні вказівки до виконання практичних з навчальної дисципліни «Аналіз господарської діяльності підприємства» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Менеджмент» спеціальності 073 «Менеджмент» денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Мороз Е. Г., Щербакова А. С. – Рівне : НУВГП, 2020. – 37 с.

Укладачі: Мороз Е. Г., кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту;
Щербакова А. С., кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту.

Відповідальний за випуск: Кожушко Л. Ф., доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту.

Керівник групи забезпечення
спеціальності Кожушко Л. Ф.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

© Мороз Е.Г., Щербакова А.С., 2020
© НУВГП, 2020

Національний університет
водного господарства
та природокористування

ЗМІСТ

1. Загальні положення 3
2. Опис навчальної дисципліни 7
3. Тематичний зміст навчальної дисципліни 7
4. Рекомендації для виконання практичних занять 10
5. Оцінювання результатів практичної роботи студентів 34
6. Рекомендована література 36

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Сучасний менеджер – це людина, яка володіє як загальними основами науки управління, так і спеціальними знаннями та практичними вміннями в стратегії управління, інноваціях, маркетингу, управлінні персоналом та виробництвом.

Необхідність проведення радикальних економічних перетворень в економіці України вимагає від майбутніх фахівців володіння новітніми методами господарювання. В основі найефективніших методів здійснення господарської діяльності лежать розвиток та удосконалення однієї із головних підсистем менеджменту – аналітичної підсистеми управління підприємством.

Знання аналітичної підсистеми управління господарською діяльністю сьогодні обов'язкові для всіх фахівців, зайнятих у сфері обліку, фінансів та аудиту. Обов’язок кваліфікованого спеціаліста управлінського профілю добре володіти сучасними методами економічних досліджень, майстерно виконувати комплексний мікроекономічний аналіз, економічно обґрунтувати управлінські рішення та забезпечити всіх зацікавлених користувачів аналітичною інформацією про господарську діяльність підприємства. Аналіз господарської діяльності посідає важливе місце в процесі підготовки і прийняття ефективних управлінських рішень, є невід'ємною частиною планування діяльності підприємств усіх форм власності та господарювання.

У сучасних умовах господарювання кваліфікований менеджер, що має відношення до процесів організації та управління бізнесом, повинен володіти певним аналітичних інструментарієм, знати й розуміти логіку здійснення аналітичних операцій. Запропоновані методичні вказівки призначені:

- підвищити рівень теоретичної підготовки фахівців з менеджменту;

Національний університет водного господарства та природокористування

- опанувати існуючі методи та методики економічного аналізу господарської діяльності;
- вдосконалити технологію формування обґрунтованих висновків та рекомендацій на підставі проведеної аналітичної роботи.

Все це винятково важливо для формування сучасного фахівця з менеджменту.

Зміст розроблених методичних вказівок відповідає програмі навчальної дисципліни «Аналіз господарської діяльності підприємств» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Менеджмент» спеціальності 073 «Менеджмент» денної та заочної форм навчання.

Метою дисципліни **«Аналіз господарської діяльності підприємства»** є формування аналітичного та абстрактного мислення шляхом опанування теоретичних основ системного аналізу господарської діяльності суб'єктів господарювання і набуття навичок, необхідних у практичній роботі, а також виявлення резервів підвищення ефективності використання потенціалу підприємства.

Вивчення курсу **«Аналіз господарської діяльності підприємства»** передбачає розв'язання таких **завдань**:

- пошук, збирання, аналіз та систематизація інформації, а також розрахунок показників для обґрунтування ефективних управлінських рішень;
- вивчення сучасних методик економічного аналізу із застосуванням математичних прийомів і методів;
- формування у студентів вмінь творчого пошуку шляхів покращення господарської діяльності із використанням системи показників стану та зміни будь-якої господарської ситуації на підприємстві.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати:

- сутність та завдання господарського аналізу, його значення і роль в управлінні підприємством;
- види й напрямки аналізу господарської діяльності, їх інформаційне забезпечення;
- методи і прийоми аналізу господарської діяльності, а також етапи організації економічного аналізу;

Національний університет водного господарства та природокористування

- систему показників діяльності підприємства, що використовується під час проведення аналізу господарської діяльності;
- сутність та зміст аналізу ефективності використання потенціалу досліджуваного господарюючого суб'єкта;
- сутність та зміст аналізу продуктивності, ефективності та результативності господарської діяльності підприємства;
- сутність та зміст аналізу та оцінювання ймовірності виникнення банкрутства на підприємстві, а також шляхи його уникнення.

вміти:

✓ використовувати різні методи економічного аналізу господарської діяльності;

✓ проаналізувати стан, рух та ефективність використання ресурсів підприємства;

✓ провести аналіз господарської діяльності окремих підрозділів підприємства;

✓ узагальнювати результати проведеного аналізу фінансового стану та фінансових результатів діяльності господарюючого суб'єкта;

✓ знаходити невикористані резерви підвищення ефективності діяльності господарюючого суб'єкта;

✓ розробити пропозиції стосовно оптимізації господарської діяльності підприємства в умовах ринкової економіки.

Національний університет водного господарства та природокористування

У результаті вивчення курсу «Аналіз господарської діяльності підприємства» здобувач вищої освіти матиме можливість сформувати **наступні спеціальні компетентності:**

- здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу;
- здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища;
- здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані управлінські рішення.

Програмними результатами навчання дисципліни «Аналіз господарської діяльності підприємства» є:

1) виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування ефективних управлінських рішень при здійсненні підприємством господарської діяльності;

Національний університет
водного господарства
та природокористування

2) оцінювати окремі соціальні та економічні наслідки функціонування господарюючого суб'єкту.

Основні вміння студенти набувають під час вивчення лекцій, в ході практичних занять, а також самостійно при підготовці самостійних робіт. Закріплення матеріалу здійснюються на практичних заняттях. Перевірка отриманих знань відбувається за допомогою проведення контрольних робіт у вигляді тестів, ситуаційних прав і теоретичних питань. Після вивчення курсу студенти повинні скласти іспит. У результаті вивчення курсу студенти повинні вміти застосовувати набуті знання у практичній діяльності.

У результаті вивчення дисципліни «Аналіз господарської діяльності підприємства» студенти мають отримати ґрунтовні знання із здійснення аналізу господарської діяльності, навички самостійного творчого мислення, повинні вміти виявляти резерви підвищення ефективності використання ресурсів та приймати ефективні управлінські рішення стосовно покращення діяльності підприємства.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Національний університет водного господарства та природокористування

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>Денна форма навчання</td><td>Заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4,5</td><td>Галузь знань
07 «Менеджмент»</td><td colspan="2">Вибіркова</td></tr>
<tr><td>Модулів: 1</td><td rowspan="5">Спеціальність
073
«Менеджмент»</td><td colspan="2">Рік підготовки</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Змістових модулів: 3</td><td>3-й</td><td>4-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семестри</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин: 135</td><td>6</td><td>7</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td rowspan="10">Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,2
СРС – 6,4</td><td rowspan="10">Рівень вищої освіти: бакалавр</td><td>24 год.</td><td>2 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні</td></tr>
<tr><td>22 год.</td><td>6 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>–</td><td>–</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>89 год.</td><td>127 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид підсумкового контролю:</td></tr>
<tr><td colspan="2">екзамен</td></tr>
</table>

3. ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Практична та самостійна робота студентів над дисципліною «Аналіз господарської діяльності підприємства» розпочинається із вивчення теоретичних положень аналізу господарської діяльності.

Зміст дисципліни передбачає перелік основних тем та практичних занять, на які слід звернути обов'язкову увагу під час вивчення дисципліни. Теми дисципліни слід вивчати в тій послідовності, що передбачена робочою програмою.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

3.1. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1	*2*	*3*	*4*
1	Організація аналізу господарської діяльності, його інформаційна база	1	–
2	Методика комплексного аналізу діяльності суб'єкта господарювання	1	–
3	Аналіз маркетингової діяльності підприємства	2	1
4	Аналіз використання виробничих потужностей підприємства	2	1
5	Аналіз використання основних засобів підприємства	3	–
6	Аналіз використання матеріальних ресурсів підприємства	2	
7	Аналіз використання трудових ресурсів підприємства	3	1
8	Аналіз витрат на виробництво та собівартості продукції (робіт, послуг)	2	1
9	Аналіз фінансового стану підприємства	4	2
10	Аналіз ефективності управління господарською діяльністю підприємства	1	–
11	Діагностика ймовірності банкрутства суб'єкта господарювання та шляхи його попередження	1	–
12	**Разом**	**22**	**6**

Національний університет водного господарства та природокористування

3.2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота студента полягає у поглибленні знань та умінь з усіх тем навчальної дисципліни. Самостійна робота потребує опрацювання додаткової навчальної літератури, нормативних документів, наукових праць та періодичних ділових видань, ознайомлення із статистичною та фінансовою звітністю, що використовується для проведення аналізу господарської діяльності. Виконуючи поставлені завдання, студенти набувають практичних навичок щодо застосування інструментарію здійснення аналізу господарської діяльності підприємства.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1	*2*	*3*	*4*
1	Аналіз господарської діяльності в інформаційній системі управління підприємством	5	6
2	Методичне забезпечення аналізу господарської діяльності	5	6
3	Класифікація видів аналізу господарської діяльності	5	7
4	Інформаційна база та організація аналізу господарської діяльності	6	8
5	Організація аналізу господарської діяльності в умовах застосування сучасних інформаційних технологій	5	6
6	Організаційно-інформаційна модель аналізу господарської діяльності	4	6
7	Аналіз господарської діяльності в системі оперативного управління підприємством	4	6
8	Аналіз господарської діяльності в системі стратегічного управління підприємством	4	6
9	Аналіз організаційно-технічного рівня виробництва	5	8
10	Аналіз якості продукції	5	8

1	*2*	*3*	*4*
11	Аналіз реалізації продукції	5	8
12	Аналіз ресурсного потенціалу підприємства	6	8
13	Аналіз трудових ресурсів підприємства	5	7
14	Аналіз основних засобів підприємства	5	8
15	Аналіз матеріальних оборотних ресурсів підприємства	5	8
16	Аналіз виробничих витрат і собівартості реалізованої продукції	5	8
17	Аналіз прямих матеріальних і трудових витрат у собівартості реалізованої продукції	5	6
18	Аналіз ефективності використання товарних ресурсів	5	7
	Разом	**89**	**127**

4. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи аналізу господарської діяльності

Практичне заняття 1 – 2.
Організація аналізу господарської діяльності, його інформаційна база. Методика комплексного аналізу діяльності суб'єкта господарювання

Кількість годин: 2 год.

Мета заняття: ознайомлення із організаційними формами і виконавцями аналізу, розгляд інформаційного та методичного забезпечення, а також ознайомленні із методикою комплексного аналізу господарської діяльності підприємства

План заняття

1. Організаційні форми і виконавці аналізу господарської діяльності підприємства.
2. Інформаційне і методичне забезпечення аналізу.
3. Методи і прийоми аналізу господарської діяльності.
4. Структура та етапи комплексного аналізу.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Завдання 1.

Визначте базові, ланцюгові і середньорічні темпи росту і приросту обсягів виробництва і реалізації продукції. Побудуйте графіки зміни обсягів виробництва і реалізації продукції в розрізі наведених років. Зробіть відповідні висновки.

Дані щодо виробництва і реалізації продукції по роках наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Динаміка виробництва і реалізації продукції в співставних цінах

Рік	Обсяг виробництва продукції, тис. грн	Темп росту, %		Обсяг реалізації продукції, тис. грн.	Темп росту, %	
		Базовий	Ланцюговий		Базовий	Ланцюговий
2015	92300			91720		
2016	98650			95900		
2017	94200			93100		
2018	96800			94250		
2019	105300			98730		

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Завдання 2.

За нижче наведеними даними:

а) розрахуйте обсяг промислової продукції, проведіть аналітичне дослідження впливу факторів на відхилення за обсягом продукції, використовуючи методи ланцюгових підставок, абсолютних відхилень та відносних різниць;

б) складіть відповідні висновки.

Таблиця 1

Оцінка впливу факторів на відхилення за обсягом продукції

Показники	За планом	Фактично
1. Чисельність робітників, чол.	158	167
2. Кількість днів, відпрацьованих одним робітником за рік, днів	246	240
3. Тривалість робочого дня, год.	7,6	7,3
4. Середньогодинний виробіток одного робітника, грн.	6,8	6,97

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Завдання 3.

Дайте оцінку виконання плану з виробництва і реалізації продукції за звітний період – 2018 рік. Результати наведіть в таблиці. Зробіть відповідні висновки.

Таблиця 1

Обсяги виконання і реалізації продукції

Виріб	Обсяг виробництва продукції, тис. грн		Обсяг реалізації продукції, тис. грн.	
	план	факт	план	факт
А	29100	26800	28500	24250
В	33100	33264	33600	31800
С	25100	22176	18900	21350
Д	14400	20160	14250	19200
Всього				

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Завдання 4.

Визначити абсолютне відхилення, темп росту та темп приросту, якщо виробництво продукції у звітному році становило 20 тис. грн., а у базисному – 80 тис. грн.

Завдання 5.

Прибуток 2017-го року зріс на 30%, прибуток 2018-го року на 26%, 2019-го року ще на 14%. Визначити середньорічний темп зростання. На скільки відсотків збільшиться прибуток за 3 роки..

Завдання 6.

На основі даних таблиці дати оцінку виконання плану з виробництва й реалізації продукції за звітний період шляхом порівняння фактичних даних із плановими, у розрізі структурних підрозділів підприємства або окремих видів продукції. Зробити висновки.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Таблиця 1

Вихідні дані

Показники	Обсяг виробництва продукції, тис. грн.			Відхилення фактичного випуску продукції за звітний період			
	Минулий період	Звітний період		Від плану		Від минулого періоду	
		План	Факт	+/-, тис. грн.	%	+/-, тис.грн.	%
Товарна продукція	720	760	770				
А	170	163	170				
Б	226	307	310				
В	324	290	290				
Цех №1	435	465	468				
Цех №2	180	180	186				
Цех №3	105	115	116				

Таблиця 2

Вихідні дані

Показник	Базовий період	Звітний період	Відхилення	
			Абсолютне	Відносне
Середньооблікова кількість робітників, осіб	400	425		
Середньогодинний виробіток продукції 1 робітником, грн.	58	60		
Середня кількість відпрацьованих годин за рік 1 робітником	1794	1808		

Завдання 7.

Залишки готової продукції на складі на початок 2018 року становили 80 тис. грн., на кінець 2018 року – 100 тис. грн. За рік підприємство виробило продукції на 300 тис. грн. Скільки продукції підприємство реалізувало за рік? Розрахунок здійснити балансовим методом.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Завдання 8.

Використовуючи балансовий метод визначити обсяг реалізованої продукції за наведеними у таблиці вихідними даними.

Таблиця 1

Вихідні дані

Показник	За планом, млн. грн	Фактично, млн. грн
1. Залишки нереалізованої продукції на початок періоду: - на складах - товарів відвантажених	 100 200	 120 240
Разом	300	360
2. Випуск товарної продукції	1320	1323
3. Реалізація товарної продукції		

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Завдання 9.

На основі наведених даних визначити вплив кожного фактору на обсяг виготовленої продукції методом ланцюгових підстановок, абсолютних різниць, відносних різниць. Назвати основні причини зміни обсягів виробництва продукції аналізованого підприємства.

Таблиця 1

Вихідні дані

Показник	Базовий період	Звітний період	Відхилення	
			Абсолютне	Відносне
Вартість основних фондів , тис. грн	600	585		
Фондовіддача, грн/грн	0,65	0,78		

Завдання 10.

На основі наведених даних визначити вплив кожного фактору на обсяг виготовленої продукції методом ланцюгових підстановок, абсолютних різниць, відносних різниць. Назвати основні причини зміни обсягів виробництва продукції аналізованого підприємства.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Таблиця 1

Вихідні дані

Показник	Базовий період	Звітний період	Відхилення	
			Абсолютне	Відносне
Середньооблікова кількість робітників, осіб	320	325		
Річна продуктивність праці, тис. грн.	136	130		

Змістовий модуль 2. Аналіз ресурсного забезпечення внутрішньогосподарської діяльності підприємства

Практичне заняття 3.
Аналіз маркетингової діяльності підприємства

Кількість годин: 2 год.

Мета заняття: формування та закріплення навичок аналізу маркетингової діяльності підприємства за допомогою дослідження зовнішнього середовища, аналізу обсягів закупівель, витрат на маркетингові заходи та витрат на збут, а також розрахунку їх ефективності.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

План заняття

1. Аналіз ринків збуту продукції підприємства.
2. Аналіз збутової політики підприємства та системи товаропросування.

Завдання 1.

Приватне акціонерне товариство «Агроресурс» – потужній виробник побутових газових приладів, один із лідерів вітчизняного ринку опалювальної техніки. ПрАТ «Агроресурс» створено у серпні 1997 року. Перші чотири роки товариство займалося торгівлею опалювальної техніки та супутніх товарів. Напрацьований досвід та аналіз галузі привели до висновку про можливість організації власного виробництва котлів. Прийняте рішення потягло за собою і необхідність вирішення основних проблем: вибору конструкції опалювальної техніки для відповідної виробничої площі, придбання виробничих потужностей та підбір кадрів. Протягом півроку було

взято кредит і у квітні 2002 року була вироблена перша партія опалювальних котлів в кількості 49 одиниць. Продукція ПрАТ «Агроресурс» відразу набула реалізацію на вітчизняному ринку.

Сьогодні побутові газові котли, конвектори і водонагрівачі торгових марок «Данко» і «Рівнетерм» від ПрАТ «Агроресурс» користуються широкою популярністю не тільки серед споживачів нашої країни, але і ближнього зарубіжжя. Їх характеризує висока економічність, ефективність і надійність в експлуатації, сучасний дизайн, якість виробництва і доступна ціна.

У 2009 році ПрАТ «Агроресурс» виготовляв 124 види та 104 244 одиниці продукції; станом на 2011 рік – 130 окремих різновидів та 77 404 одиниць продукції. Товариство займається не лише постійним оновленням і вдосконаленням продукції, а й нарощуванням обсягів виробництва. В 2011 році підприємство планувало реалізувати продукції на суму 120400 тис. грн. Фактичні обсяги реалізації з 2005 по 2011 роки ПрАТ «Агроресурс» наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Обсяг реалізованої продукції в період 2005-2011 років

№	Показник	Од. вим.	Роки						
			2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1	Загальний обсяг реалізованої продукції	шт.	3285	23036	68102	94235	104244	79859	77404
2	Загальний обсяг реалізації продукції	тис. грн.	7713,8	28669,8	79078,6	124807,7	140476,3	117439,6	23238

Постійно зростаючий попит на продукцію і відповідне нарощування об'ємів виробництва дали свій результат: за підсумками 2010 року «Агроресурс» — єдиний котловиробник на Україні з річним об'ємом виробництва більше 75 тисяч одиниць. Підприємство охоплює близько 21% ринку опалювальної техніки України. Основною причиною труднощів об’ємів продажу є поява нових і нових конкурентів. До труднощів також можна віднести невдалий процес приватизації, завдяки чому процес управління зосередився в руках сторонніх осіб, які мало дбають належним чином про розвиток підприємства.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Таблиця 2

Обсяг виробництва ПрАТ «Агроресурс», тис. грн.

Обсяг виробництва	2006	2007	2008	2009	2010
Україна	73000	170000	332000	425000	461000
ПрАТ «Агроресурс»	3800	23000	67000	89000	100000

Асортимент продукції нараховує більше 130 модифікацій опалювальних апаратів потужністю від 2,5 до 100 кВт, призначених для автономних і індивідуальних систем опалення: газові та твердопаливні, енергонезалежні та енергозалежні, димохідні і з герметичною камерою згорання, одно- і двохфункційні, підлогові і настінні, із сталевим, чавунним або мідним теплообмінником. Вони комплектуються автоматикою безпеки і регулювання HONEYWELL (США), SIT (Італія) або КАРЕ (Польща) і високоефективними мікрофакельними пальниками з жаростійкої нержавіючої сталі, ККД складає 91–92 %.

Вся продукція випускається на сучасному високотехнологічному устаткуванні: штампувальні лінії фірми Amada (Японія), листозгинальні преси Finn-Power (Фінляндія) і Amada (Японія), конвеєри для збирання продукції, автоматизована лінія порошкового фарбування Ideal-Line (Данія). Випробувальна теплотехнічна лабораторія заводу дозволяє проводити випробування всіх новинок виробництва.

Продукція «Агроресурсу» сертифікована в Україні, Росії, Білорусії, Молдові. У планах на майбутнє передбачено подальше розширення асортименту і номенклатури виробів, збільшення об'ємів випуску і реалізації, розширення виробничої бази, удосконалення технологічного процесу і вихід на нові ринки. Фірма займає міцні позиції на регіональному ринку. Ця тенденція зберігається на національному ринку.

У 2005 році система управління якістю підприємства була сертифікована згідно стандарту ISO 9001:2000. Це гарантує відповідність продукції та роботи персоналу підприємства міжнародним стандартам якості. У 2009 році ПрАТ «Агроресурс» успішно пройшов щорічний обов’язковий наглядовий аудит сертифікаційного органу, який підтвердив, що система управління якістю функціонує результативно. Це сприяє укріпленню позицій

підприємства на українському ринку, а також виходу на нові міжнародні ринки збуту.

Імідж продукції забезпечується її якістю, а не низькими цінами, оскільки цінова конкуренція в даній галузі не є ефективною.

Основними споживачами і в певній мірі партнерами товариства є оптові дилери, які закуповують партії товарів і постачають їх далі на ринок України до кінцевого споживача.

Налагодженням дилерської мережі підприємство займалось протягом багатьох років. Обсяги закупівель товарів протягом року коливаються. Це пов'язано з сезонністю виробництва. Основним періодом найбільших закупівель є квітень - жовтень. З моменту створення підприємства дилерська мережа суттєво розширилась. В 2006 році географія зв'язків поширилася на центральні та східні області України а саме: Вінницьку, Черкаську, Чернігівську, Дніпропетровську, Миколаївську, Херсонську, Київську, Житомирську, Хмельницьку та АР Крим, а сьогодні вже вся держава наповнена дилерськими представниками цього заводу-виробника. Крім того географія поширення товарів підприємства розширилась на територію прилеглих держав: Білорусії, Росії, Молдавії.

Ринок опалювальних котлів із герметичною камерою спалювання є досить різноманітним в асортиментній групі серед вітчизняних виробників та сприятливим для масового споживача. Компактні розміри та відсутність необхідності у димоході для парапетних котлів - один із найважливіших аргументів на користь останніх. Вітчизняний ринок газових парапетних котлів станом на початок 2008 року представлений агрегатами потужністю 7 - 24 кВт таких основних виробників: ПрАТ «Агроресурс", (м. Рівне); ПАТ «Агротепломаш", (м. Житомир); СП ПАТ «Барський машинобудівний завод», (Вінницька обл., м. Бар); ТзОВ «Велмі», (м. Київ); Завод «Геліос», (м. Одеса); ТзОВ «Донбасінвестпром», (м. Донецьк); Котельно-зварювальний завод, (м. Івано-Франківськ); ДП «Красилівський агрегатний завод» (Хмельницька обл., м. Красилів); ПАТ «Красилівський машинобудівний завод» (Хмельницька обл., м. Красилів); АТЗТ «Маяк», (Харківська обл., м. Зміїв); ТОВ «Промгазтехнологія», (Київська обл., м. Фастів); ТзОВ «Проскурів-Термо», (Хмельницька обл., с. Проскурів); ПрАТ «Рівненський завод опалювальної техніки», (м. Рівне); НВО «РОСС», (м. Харків); ПрАТ «Термо», (м. Луганськ);

ПрАТ «Укроргстанкінпром»,(м. Харків); ТОВ «Теплотехніка», (м. Дніпропетровськ); ТзОВ «Теплота», (м. Харків); ТОВ «Теплообмінник», (Донецька обл., м. Артемівськ).

З початку зародження підприємство почало шукати для себе надійних партнерів для забезпечення бізнес-процесів комплектуючими, матеріалами, інструментом, обладнанням. На сьогодні вже сформована мережа постійних постачальників. Коливання в мережі можуть відбуватися під впливом зовнішніх факторів, які часто-густо не піддаються контролю з боку підприємства. Процес виробництва для товариства представлений низкою поєднаних в одну систему процесів. Для нормального протікання кожного з них, підприємство дбає про безперервне забезпечення процесів необхідними ресурсами. Зовнішніми постачальниками основної бази фінансових ресурсів для ПрАТ «Агроресурс» виступають банківські установи і організації. За необхідності, на вимогу клієнта, проводиться операція кредитування.

Метал для виготовлення короба привозять з Росії та Казахстану. Цей продукт характеризується кращою якістю ніж у українських виробників, тому підприємство обрало іноземного постачальника. Також постачають: пластинчасті теплообмінники з нержавіючої сталі від ZILMET; мідні теплообмінники від GIANNONI; чавунні теплообмінники; VIADRUS газові атмосферні пальники від WORGAS; автоматика HONEYWELL, SIT, KARE (Італія, Польща); газові мікрокафельні пальники Polidoro (Німеччина); насосна група GRUNDFOS; група безпеки WATTS.

Продукція ПрАТ «Агроресурс» полонила 23,7% ринку України.

В 2011 році на збут підприємство витратила 2630 тис. грн. (при плановому значенні 2210 тис. грн.), тоді як в попередньому році – 2173 тис. грн. Середня реалізаційна ціна котлів «Данко» в 2010 році становила 3124 грн., в 2011 році ціна зросла на 6%.

Фірма застосовує багатоканальну систему збуту, що передбачає непрямий метод збуту: “виробник-роздрібний торговець-споживач); “виробник-оптовий торговець-роздрібний торговець-споживач».

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Таблиця 4

Витрати на збут за рік

№ п/п	Стаття витрат	Сума, тис. грн.		
		Факт 2010 рік	План 2011 рік	Факт 2011 рік
1	2	3	4	5
1.	Оплата праці продавців, торгових агентів та працівників підрозділів, що забезпечують збут	970	970	1111
2.	Витрати на рекламу та дослідження ринку	363	397	412
3.	Витрати на передпродажну підготовку товарів	65	60	70
4.	Витрати на матеріали для стимулювання збуту	20	20	18
5.	Комісійні з продажів, що виплачуються торговому персоналу, брокерам або представникам підприємства-виготовлювача	125	144	159
6.	Премії за продажі, які залежать від цільових показників збуту	-	-	-
7.	Знижки з фактурної ціни та знижки за досягнутими результатами, які взаємопов'язані з поточним обсягом продажів	46	46	54
8.	Витрати на мерчандайзингові послуги	-	-	58
9.	Витрати на відрядження працівників, зайнятих збутом	58	50	90
10.	Витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів, пов'язаних зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг (операційна оренда, страхування, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, охорона)	90	90	190
11.	Витрати на транспортування, перевалку і страхування готової продукції (товарів), транспортно-експедиційні та інші послуги, пов'язані з транспортуванням продукції (товарів) відповідно до умов договору (базису) поставки	127	176	192
12.	Витрати на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування	100	97	105
13.	Витрати на страхування призначеної для подальшої реалізації готової продукції (товарів), що зберігається на складі підприємства	51	70	73

1	2	3	4	5
14.	Витрати на транспортування готової продукції (товарів) між складами підрозділів (філій, представництв) підприємства	76	90	14
15.	Інші витрати, пов'язані зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг	82	-	84
	РАЗОМ витрати на збут			

Невід'ємним атрибутом діяльності товариства є його участь у благодійних акціях. Ще на початку виробничої діяльності керівництвом було прийнято рішення – кожен ювілейний котел виділяти на благодійні цілі. Таким чином вже більше ста одиниць продукції було подаровано багатодітним сім'ям, інвалідам війні, дитячим будинкам та іншим соціально-незахищеним верствам населення.

Завдання:

1. Проаналізуйте зовнішнє середовище, використовуючи статистичні щорічники. Поясніть, які фактори макросередовища найбільше впливають на діяльність підприємства і чому?
2. Проаналізуйте обсяги закупівель продукції ПрАТ «Агроресурс» дилерами та зробіть відповідні висновки.
3. Проведіть аналіз витрат на маркетингові заходи та витрат на збут в 2011 році та визначте їх ефективність
4. Запропонуйте варіант сегментації ринку споживачів, які користуються продукцією ПрАТ «Агроресурс». Проаналізуйте привабливість отриманих сегментів.

Практичне заняття 4-5
Аналіз використання виробничих потужностей підприємства. Аналіз використання основних засобів підприємства

Кількість годин: 5 год.

Мета заняття: формування та закріплення навичок аналізу ефективності використання виробничих потужностей та основних засобів підприємства.

План заняття

1. Аналіз динаміки і виконання плану виробництва та реалізації продукції.
2. Структурно-динамічний аналіз основних засобів.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

3. Аналіз забезпеченості підприємства основними засобами виробництва.
4. Аналіз інтенсивності й ефективності використання основних засобів.
5. Резерви збільшення випуску продукції, фондовіддачі і рентабельності основних засобів.

Завдання 1.

Приватне акціонерне товариство «Агроресурс» – потужній виробник побутових газових приладів, один із лідерів вітчизняного ринку опалювальної техніки. Сьогодні побутові газові котли, конвектори і водонагрівачі від ПрАТ «Агроресурс» користуються широкою популярністю не тільки серед споживачів нашої країни, але і ближнього зарубіжжя. Їх характеризує висока економічність, ефективність і надійність в експлуатації, сучасний дизайн, якість виробництва і доступна ціна.

Визначте зміни, які відбулися на ПрАТ «Агроресурс», в наявності, складі і технічному стані основних засобів. А також, дайте оцінку показникам рівня забезпеченості підприємства основними засобами виробництва (коефіцієнт оновлення, термін оновлення основних засобів, коефіцієнт вибуття, коефіцієнт приросту, коефіцієнт зносу, коефіцієнт придатності, фондоозброєність праці, рівень технічної озброєності праці).

Таблиця 1

Вихідні дані для аналізу технічного стану та озброєності праці

Показник	Сума на кінець року, тис грн.	
	2015	2016
Будівлі та споруди	28500	30000
Машини та обладнання	38000	43000
Вимірювальні прилади	2500	3000
Транспортні засоби	10000	10500
Інструменти, прилади та інвентар	3000	3500
Усього основних засобів за первісною вартістю	82000	90000
Знос основних засобів	25600	27000
Надійшло основних засобів	17000	18000
Вибуло основних засобів	10000	10000
Залишок основних засобів на початок року	75000	82000
Середньооблікова чисельність робітників, чол.	149	165

Національний університет водного господарства та природокористування

Завдання 2.

Проведіть аналіз інтенсивності і ефективності використання основних засобів (рентабельність капіталу, вкладеного в основні засоби, фондовіддачу основних засобів, фондомісткість).

Таблиця 1

Вихідні дані для аналізу ефективності використання основних засобів

Показник	Роки	
	2015	2016
Вартість виробленої продукції, тис.грн	121008	119800
Прибуток, тис.грн	4300	6100
Вартість основних засобів, тис.грн	82000	90000

Завдання 3.

На основі наведених нижче даних визначте: показники використання виробничих потужностей (коефіцієнт використання потужності, коефіцієнт інтенсивного завантаження потужності, коефіцієнт екстенсивного завантаження потужності); ступінь залучення обладнання у виробництво (коефіцієнт використання наявного обладнання, коефіцієнт використання парку встановленого обладнання); показники використання часу роботи обладнання (коефіцієнт використання календарного фонду часу, коефіцієнт використання режимного фонду часу, коефіцієнт використання планового фонду часу, коефіцієнт використання можливого фонду часу); показник інтенсивності роботи обладнання (коефіцієнт інтенсивності завантаження), а також дайте оцінку зміни їхнього рівня. Вкажіть резерви збільшення виробництва продукції.

Таблиця 1

Вихідні дані

Показник	Роки	
	2010	2011
1	2	3
Сума прибутку від основної діяльності, тис.грн	4300	6100
Обсяг виробництва продукції, тис.грн	121008	119800
Виручка від реалізації, тис.грн	117439,6	123238
Виробнича потужність, тис.грн	130000	140000
Середньорічна вартість осн.засобів, тис.грн	82000	90000
- активної частини ОЗ	44000	52800
- діючих машин і обладнання	38000	43000
Кількість обладнання, од		

- наявного	44	47
- встановленого	42	46
- діючого	40	45
1	2	3
Відпрацьовано всім обладнанням:		
- днів	10000	10989
- змін	20000	20000
- годин	160000	150000
Фонд часу роботи обладнання		
- календарний	367920	394200
- режимний	188160	201600
- плановий	169200	177400
- фактичний	160000	150000

Практичне заняття 6.
Аналіз використання матеріальних ресурсів підприємства

Кількість годин: 2 год.

Мета заняття: формування та закріплення навичок оцінювання показників аналізу використання матеріальних ресурсів підприємства.

План заняття

1. Структурно-динамічний аналіз матеріальних ресурсів підприємства.
2. Аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами та їх використанням.
3. Аналіз вартості матеріалів та сировини.
4. Визначення резервів збільшення обсягів виробництва продукції внаслідок покращення забезпеченості підприємством матеріальними ресурсами.

Завдання 1.

На підставі даних нижче наведеної таблиці проаналізувати забезпеченість підприємства матеріальними ресурсами; вказати можливі джерела покриття потреби підприємства в матеріальних ресурсах; здійснити загальну оцінку забезпечення потреб та виконання договорів на поставку матеріалів; встановлення причин невиконання договорів поставки, пояснити свої дії як менеджера; визначити, на скільки зменшився обсяг виробництва продукції у зв'язку з недопостачанням сировини та її низькою якістю; пояснити як визначити втрати продукції у зв’язку зміною цін на матеріали. Зробити відповідні висновки.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Таблиця 1

Вихідні дані

Матеріал	Планова потреба	Джерело покриття потреб		Договори підписані	Надійшло від постачальників	
		Внутрішнє	Зовнішнє		разом	у т.ч. по договорах
1	2	3	4	5	6	7
Сталь сортова	580	30	550	540	550	531
Труби стальні	320	20	300	300	315	300
Латунь	410		410	400	380	380
Алюмінієвий прокат	250		250	255	260	255
Мідний прокат	150		150	150	130	125

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Продовження таблиці 1

Вихідні дані

Матеріал	Відходи		Норми витрачання
	в межах норми	Фактичні	
1	8	9	10
Сталь сортова	11	11,4	1,1
Труби стальні	8,2	9,0	0,6
Латунь	12,1	12,9	0,5
Алюмінієвий прокат	7,5	7,0	0,3
Мідний прокат	3,5	4,3	0,7

Завдання 2.

Приватне акціонерне товариство «Агроресурс» – потужній виробник побутових газових приладів, один із лідерів вітчизняного ринку опалювальної техніки. ПрАТ «Агроресурс» створено у серпні 1997 року. Сьогодні побутові газові котли, конвектори і водонагрівачі торгових марок «Данко» і «Рівнетерм» від ПрАТ «Агроресурс»

користуються широкою популярністю не тільки серед споживачів нашої країни, але і ближнього зарубіжжя. Їх характеризує висока економічність, ефективність і надійність в експлуатації, сучасний дизайн, якість виробництва і доступна ціна. Витрати на виготовлення продукції за 2017-201*81 рр. представлено в табл.1.

Таблиця 1

Витрати на виробництво продукції

Елементи витрат	Сума, тис. грн.	
	2017 р.	2018 р.
Оплата праці	24724	22358
Відрахування на соціальні потреби	7417	6707
Матеріальні витрати., в т.ч.	33974	33072
- сировина і матеріали	23163	22814
- паливо	5781	5322
- електроенергія	5030	4936
Амортизація	3798	3648
Інші витрати	24093	21893
Обсяг виробленої продукції, тис. грн.	121000	119800
Прибуток від реалізації продукції, тис. грн	4500	5800

Витрати на виготовлення газового котла типу Рівнетерм – 64Х за статтями витрат наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Елементи операційних витрат на виготовлення Рівнетерм – 64Х

Стаття витрат	Сума, грн.	
	2017 р.	2018 р.
Сировина і матеріали	1440	1640
Паливо й енергія	450	537
Зарплата виробничих робітників	775	825
Відрахування на соціальні потреби	300	327
Витрати на утримання та експлуатацію обладнання	390	445
Загальновиробничі витрати	270	260
Загальногосподарські витрати	225	236
Витрати від браку	-	30
Інші виробничі витрати	75	90
Комерційні витрати	75	110

Постійно зростаючий попит на продукцію і відповідне нарощування об'ємів виробництва дали свій результат. Так прибуток в

Національний університет водного господарства та природокористування

2017 році становив 4300 тис.грн., тоді як в 2018 році вже – 6100 тис.грн.

Використовуючи узагальнюючі показники, проведіть аналіз використання матеріальних ресурсів. Визначте загальну матеріаломісткість продукції, а також часткові показники: сировиномісткість, паливомісткість, енергомісткість; матеріаловіддачу продукції. Розрахуйте прибуток на 1 грн. матеріальних витрат. Зробіть відповідні висновки.

Практичне заняття 7.
Аналіз використання трудових ресурсів підприємства

Кількість годин: 3 год.

Мета заняття: формування та закріплення навичок аналізу ефективності використання трудових ресурсів господарюючих суб'єктів.

План заняття

1. Структурно-динамічний аналіз чисельності персоналу підприємства.
2. Аналіз забезпеченості підприємства персоналом та його рух.
3. Аналіз ефективності використання персоналу підприємства.
4. Аналіз продуктивності праці та факторів, що випливають на її зміну.

Завдання 1.

Підприємство ТОВ «Родина» працює на ринку України понад 5 років. Основними видами діяльності підприємства є виготовлення та реалізація хлібобулочних, кондитерських виробів, настоянок, виноматеріалів, концентрованих соків та інших товарів, надання комерційних та посередницьких послуг. Товариство здійснює свою діяльність відповідно до чинного законодавства України.

На підприємстві в 2018 році працювало 140 осіб (з них 137 осіб – промислово-виробничий персонал (робітників – 100, службовців – 9 осіб, керівників – 15 осіб, спеціалістів – 13 осіб), 3 особи – персонал, який зайнятий в непромисловій сфері), а в 2019 році – 134 особи (з них 133 особи – промислово-виробничий персонал (робітників – 94, службовців – 5 осіб, керівників – 17 осіб, спеціалістів – 17 осіб), 1 особа – персонал, який зайнятий в непромисловій сфері). Фонд оплати праці в 2018 році становив 4200 тис. грн, а в 2019 році зріс на 18,5% і становив 4984,8 тис. грн.

Національний університет
та природокористування

В табл. 1 представлено динаміку руху персоналу на підприємстві

Таблиця 1

Динаміка руху персоналу ТОВ «Родина»

№ з/п	Показник	Роки	
		2018	2019
1	Прийнято працівників	32	26
	- по організованому набору	16	17
	- особи, що закінчили навчальні заклади	5	4
	- внутрішнє переведення на вищу посаду	11	5
2	Звільнено працівників	26	23
	- за власним бажанням	18	17
	- вихід на пенсію	4	3
	- за прогули і порушення дисципліни	2	1
	- у зв'язку з закінченням терміну дії договору	2	2

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Постійно зростаючий попит на продукцію і відповідне нарощування об'ємів виробництва дали свій результат. Обсяги реалізованої продукції постійно зростають. Так, в 2018 році обсяг виготовленої продукції ТОВ «Родина» становив 121008 тис. грн, а в 2019 році – 119800 тис. грн. Виручка від реалізації продукції в 2018 році становила 117439,6 тис. грн., а в 2019 році зросла до 123238 тис. грн. Чистий прибуток також збільшився із 4300 тис. грн. в 2018 році до 6100 тис. грн. в 2019 році.

Завдання:

1. Проведіть структурно-динамічний аналіз персоналу ТОВ «Родина». Сформулюйте інформаційну базу аналізу та графічну інтерпретацію результатів дослідження.
2. Розрахуйте показники, що характеризують рух персоналу (коефіцієнт обороту з прийому, коефіцієнт обороту зі звільнення, коефіцієнт загального обороту, коефіцієнт плинності кадрів).
3. Проведіть аналіз продуктивності праці на підприємстві, розрахуйте середньорічний виробіток 1 працюючого та середньорічний виробіток 1 робітника. Зробіть відповідні висновки.

4. Розрахуйте середню заробітну плату за місяць, середньорічний виробіток працівника. Дайте оцінку ефективності системи стимулювання праці на основі розрахунку коефіцієнта співвідношення між темпом зростання заробітної плати та продуктивністю праці працівника, коефіцієнта співвідношення між темпом зростання ФОП та обсягом реалізації, коефіцієнта співвідношення між темпом зростання ФОП та прибутком. Розрахуйте показник рентабельності персоналу та зробіть відповідні висновки.

Змістовий модуль 3. Аналіз результатів господарської діяльності підприємства

Практичне заняття 8.
Аналіз витрат на виробництво та собівартості продукції (робіт, послуг)

Кількість годин: 2 год.

Мета заняття: формування та закріплення навичок аналізу витрат на виробництво продукції, а також собівартості реалізації продукції (робіт, послуг) підприємства.

План заняття

1. Структурно-динамічний аналіз витрат на виробництво та реалізацію продукції. Аналіз статей та окремих елементів витрат.
2. Аналіз собівартості окремих видів продукції.
3. Визначення резервів зниження собівартості продукції.

Завдання 1.

Приватне акціонерне товариство «Агроресурс» – потужній виробник побутових газових приладів, один із лідерів вітчизняного ринку опалювальної техніки. ПрАТ «Агроресурс» створено у серпні 1997 року. Сьогодні побутові газові котли, конвектори і водонагрівачі торгових марок «Данко» і «Рівнетерм» від ПрАТ «Агроресурс» користуються широкою популярністю не тільки серед споживачів нашої країни, але і ближнього зарубіжжя. Їх характеризує висока економічність, ефективність і надійність в експлуатації, сучасний дизайн, якість виробництва і доступна ціна. Витрати на виготовлення продукції за 2017-2018 рр. представлено в табл.1.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Таблиця 1

Витрати на виробництво продукції ПрАТ «Агроресурс»

Елементи витрат	Сума, тис. грн.	
	2017 р.	2018 р.
Оплата праці	24724	22358
Відрахування на соціальні потреби	7417	6707
Матеріальні витрати., в т.ч.	33974	33072
- сировина і матеріали	23163	22814
- паливо	5781	5322
- електроенергія	5030	4936
Амортизація	3798	3648
Інші витрати	24093	21893
Обсяг виробленої продукції, тис. грн.	121000	119800
Прибуток від реалізації продукції, тис. грн	4500	5800

Витрати на виготовлення газового котла типу Рівнетерм – 64Х за статтями витрат наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Елементи операційних витрат на виготовлення Рівнетерм – 64Х

Стаття витрат	Сума, грн.	
	2017 р.	2018 р.
Сировина і матеріали	1440	1640
Паливо й енергія	450	537
Зарплата виробничих робітників	775	825
Відрахування на соціальні потреби	300	327
Витрати на утримання та експлуатацію обладнання	390	445
Загальновиробничі витрати	270	260
Загальногосподарські витрати	225	236

Практичне заняття 9.
Аналіз фінансового стану підприємства

Кількість годин:4 год.

Мета заняття: формування, закріплення та демонстрування навичок аналізу фінансово-господарського стану підприємства.

Національний університет водного господарства та природокористування

План заняття

1. Інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємства.
2. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.
3. Діагностика використання прибутку, фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності підприємства.

Завдання 1

Ви працюєте керівником фінансового відділу ТОВ «ТДК», яке працює на ринку декілька років і згідно статуту займається виробництвом тросів дистанційного керування та посередницькою діяльністю. До ваших обов'язків входить аналіз фінансового стану підприємства, планування поточної та перспективної роботи досліджуваного суб'єкта господарювання.

Виходячи із даних, наведених у додатках (форма 1) оцініть показники фінансового стану підприємства:

1) показники ліквідності;
2) фінансової стійкості;
3) ділової активності.

Представте розрахунки та відобразіть результати аналізу кожної групи показників у вигляді таблиць (табл. 1). Запропонуйте шляхи покращення фінансового стану ТОВ «ТДК»

Таблиця 1

Аналіз коефіцієнтів ліквідності ТОВ «ТДК»

Показники	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Відхилення абсолютне	Нормативні значення

Практичне заняття 10.
Аналіз ефективності управління господарською діяльністю підприємства

Кількість годин: 1 год.

Мета заняття: формування та демонстрування навичок аналізу ефективності управління господарською діяльністю підприємства.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

План заняття

1. Аналіз продуктивності, результативності та ефективності діяльності підприємства.
2. Аналіз ефективності використання ресурсів підприємства та основні заходи вдосконалення управління господарською діяльністю.

Завдання 1.

За даними ф.1 «Балансу підприємства» проаналізувати активи та пасиви підприємства, використовуючи *горизонтальний (динаміка) та вертикальний (структура) прийоми аналізу.*

Завдання 2.

На базі ф.2 «Звіту про фінансові результати ТОВ «Альянс» необхідно визначити показники прибутку і дати загальну оцінку їхнього складу та динаміки. Зробіть відповідні висновки

Таблиця 1

Вихідні дані

Показник	Звітний період, тис. грн	Попередній період, тис. грн	Зміна проти попереднього періоду	
			сума, тис. грн	%
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	110235	98507		
Собівартість реалізованої продукції	63400	55100		
Адміністративні витрати	4050	3870		
Витрати на збут	4300	4500		
Повна собівартість реалізованої продукції				
Прибуток від реалізації продукції				

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Завдання 3.

Ви працюєте фінансовим менеджером ТОВ «Еверест», яке працює на ринку багато років і згідно статуту займається виробництвом металопрофілю, металочерепиці та супутніх товарів для облаштування даху. До ваших обов'язків входить аналіз фінансового стану підприємства, планування поточної та перспективної роботи досліджуваного суб'єкта господарювання.

Виходячи із даних, наведених у додатках (форма 1) оцініть показники ефективності управління господарською діяльністю підприємства.

Представте розрахунки та відобразіть результати проведеного аналізу у вигляді таблиць (табл. 1) та графіків. Запропонуйте шляхи покращення фінансового стану ТОВ «Еверест».

Таблиця 1

Аналіз коефіцієнтів рентабельності ТОВ «Еверест»

Показники	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Відхилення абсолютне	Нормативні значення

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Практичне заняття 11.
Діагностика ймовірності банкрутства суб'єкта господарювання та шляхи його попередження

Кількість годин: 1 год.

Мета заняття: формування та закріплення умінь здійснення діагностики ймовірності банкрутства суб'єкта господарювання

План заняття

1. Аналіз ймовірності банкрутства підприємства.
2. Шляхи фінансового оздоровлення суб'єктів господарювання. Запобігання кризових явищ в господарській діяльності підприємств.

Завдання 1

Ви – керівник планово-економічного відділу публічного акціонерного товариства «Ізумруд», яке працює на ринку України декілька років і займається комерційною та посередницькою діяльність та наданням послуг. Товариство здійснює свою діяльність

Національний університет водного господарства та природокористування
на підставі та відповідно до чинного законодавства України та статуту.

Завдання:

1. За нижченаведеним у додатках балансом підприємства «Ізумруд» оцінити в динаміці вірогідність банкрутства за допомогою універсальної дискримінантної моделі вірогідності банкрутства О. Терещенка та п'ятифакторної моделі Альтмана. У випадку зростання вірогідності банкрутства оцінити реальність покращення платоспроможності на найближчий рік.

5. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Згідно з навчальним планом дисципліни «Аналіз господарської діяльності підприємства» передбачена форма підсумкового контролю – іспит. Оцінювання знань здійснюється за 100-бальною шкалою наступним чином:

- результати поточного контролю оцінюються за шкалою від 0 до 60 балів;
- студент має скласти підсумковий контроль у вигляді іспиту, де може отримати від 0 до 40 балів. До набраних під час іспиту балів додається 60 балів поточного контролю.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у письмовій формі або за допомогою комп'ютерного тестування.

Контроль самостійної роботи проводиться:

з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів;

з практичних занять – з допомогою перевірка виконаних завдань.

Підсумковий контроль знань відбувається на іспиті допомогою комп'ютерного тестування чи у письмовій формі у вигляді іспитових білетів, які включають 30 тестів.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів з навчальної дисципліни «Аналіз господарської діяльності підприємства» є:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо).

Оцінювання результатів усіх форм контролю передбачено у 100-бальній шкалі.

Критерії оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних, результати самостійної роботи студентів) проводиться у % від кількості балів, виділених на завдання, із заокругленням до цілого числа:

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Розподіл балів, які отримують студенти денної форми навчання

Поточне тестування та самостійна робота												Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3					
5			25					30					
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т 9	Т10	Т 11	Т 12		
2	2	3	5	5	4	5	4	8	10	7	5	40	100

Т1, Т2 … Т12 – теми змістових модулів

Оцінювання студентів заочної форми навчання відбувається на підставі виконаного і захищеного індивідуального завдання, виконання завдань на аудиторних заняттях та модульного контролю.

Національний університет водного господарства та природокористування

Розподіл балів, які отримують студенти заочної форми навчання

Підготовка індивідуального завдання			*Захист індивідуального завдання*	*Аудиторна робота*	*Підсумковий тест (екзамен)*	*Сума*
ЗМ 1	ЗМ 2	ЗМ 3				
0-5	0-10	0-10	0-25	0-10	0-40	100

Позитивні оцінки виставляються тільки тим студентам, які виконали всі види навчальної роботи, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, і набрали за результатами поточного контролю не менше 60 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	відмінно
82-89	добре
74-81	
64-73	задовільно
60-63	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Національний університет водного господарства та природокористування

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Кіндрацька Г. І., Білик М. Г., Загородній А. Г. Економічний аналіз: теорія і практика : підручник / За ред. проф. А. Г. Загороднього. Львів : «Магнолія Плюс», 2006. 428 с.
2. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. 2-вид., випр. і доп. Київ : Знання, 2005. 662 с.
3. Ковальов В. В., Волкова О. М. Аналіз господарської діяльності : підручник. Москва : ТК Велбі, Вид-во Проспект, 2007. 424 с. (на рос. мові).
4. Мних Є. В. Економічний аналіз : підручник : 2-е вид., перероб. і доп. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 472 с.
5. Міщук Г. Ю., Джигар Т. М., Шишкіна О. О. Економічний аналіз :

Національний університет водного господарства та природокористування
навч. посібник. Рівне : НУВГП, 2017. 156 с. URL: http://ep3.nuwm.edu.ua/6961 (дата звернення: 14.01.2019).
6. Прокопенко І. Ф., Ганін В. І., Петряєва З. Ф. Курс економічного аналізу : підручник / За ред. І. Ф. Прокопенка. Харків : «Легас», 2004. 384 с.

Допоміжна

1. Анализ хозяйственной деятельности в промышленности / Под ред. В. И. Стражева. Минск : Вышэйш. шк., 2005.
2. Теорія економічного аналізу : навч. посіб. / Бабець Є. К., Горлов М. І., Жуков С. О., Стасюк В. П. Київ : ВД «Професіонал», 2007. 384 с.
3. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства : навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2005 . 400 с.
4. Старостенко Г. Г., Мірко Н. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2006. 224 с.
5. Тарасенко Н. В. Економічний аналіз : навч. посіб. Львів : «Новий світ - 2000», 2006. 344 с.
6. Фінансово-економічний аналіз : підручник / Буряк П. Ю., Римар М. В., Бець М. Т. та ін. Під заг. Ред. П. Ю. Буряка, М. В. Римара. Київ : ВД «Професіонал», 2004. 528 с.
7. Цигилик І. І., Кропельницька С. О., Мозіль О. І. Економічний аналіз господарської діяльності підприємства : навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2004. 123 с.
8. Аналіз фінансового стану виробничої комерційної діяльності підприємства : навч. посіб. / Шило В. П., Верхоглядова Н. І., Ільїна С. Б., Темченко А. Г., Брадуо О. М. Київ : Кондор, 2005. 240 с.
9. Шморгун Н. П., Головко І. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2006. 528 с.
10. Дєєва Н. М., Дедіков О. І. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2007. 328.
11. Івахненко В. М. Курс економічного аналізу : навч. посіб. 5-е вид., випр. і доп. Київ : Знання, 2006. 261 с.
12. Подольська В.О., Яріш О.В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. Київ: ЦНЛ, 2007. 488 с.
13. Фролова Т.О. Фінансовий аналіз : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. і практ. занять. Київ : Вид-во Європ. ун-ту, 2005. 253 с.
14. Чигринська О.С., Власюк Т.М. Теорія економічного аналізу : навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2006. 232 с.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

12. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Законодавство України. URL: http://www.rada.kiev.ua.
2. Кабінет Міністрів України. URL: http://www.kmu.gov.ua.
3. Державний комітет статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua.
4. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. URL: http://www.nbuv.gov.ua.
5. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка. URL: http://www.libr.rv.ua.

Національний університет
водного господарства
та природокористування